PETRE DRĂGĂNESCU

INVENTARUL

DIN PUNCT DE VEDERE CONTABIL, ECONOMIC ȘI JURIDIC

Probleme nouă ale vieţii economice, culturale, sociale impun cercetări nouă în toate direcţiunile, pentru ca ele să fie rezolvate la lumina ştiinţei.

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA
"RĂSĂRITUL"
1 9 2 2

PREȚUL LEI 6.

PETRE DRĂGĂNESCU

INVENTARUL

DIN PUNCT DE VEDERE CON-TABIL, ECONOMIC ȘI JURIDIC

Probleme nouă ale vieții economice, culturale, sociale impun cercetări nouă în toate direcțiunile, pentru ca ele să fie rezolvate la lumina științei.

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA
"RĂSĂRITUL"
1 9 2 2

Fratelui meu George,

care m'a îndemnat totdeauna la muncă pe tărâmul științific, închin această lucrare

UN CUVÂNT INAINTE

Amicul și fostul meu elev Petre Drăgănescu ne prezintă în lucrarea de față o scurtă și interesantă privire, din punctul de vedere contabil, economic și juridic, asupra

INVENTARULUI

arătându-ne care ar fi chipul cel mai corect și practic de încheere a lui.

Lucrarea are o valoare cu atât mai mare, cu cât ea este rezultatul multiplelor observațiuni ce Autorul a cules din experiența proprie și din cercetarea nepotrivirilor, de care a fost isbit dintre prescripțiunile legale și realitatea lucrurilor.

Inventarul, *ca ori și ce parte a Contabilităței, dar mai mult decât altele, nu este o lucrare ce se poate improviza „à la minute". La întocmirea lui nu se pot încumetà toți cei nepregătiți, căci ei riscă să ne prezinte rezultate falșe, adeseaori, dureroase și pentru reputația lor proprie și pentru acei care le încredințează situația averilor spre a trece în registre.*

De aceia o mică **călăuză,** *cum este scrierea de față, va fi citită și totdeauna cu folos consultată nu numai de către începători, dar chiar și de contabili vechi, cu experiență, — căci experiența altora este totdeauna folositoare tuturor.*

Intr'o lucrare migăloasă și de importanța Inventarului, orice contribuție nouă, bazată pe știință și pe raționament, este totdeauna bine venită.

In deosebi, atrag atenția cititorului asupra unei idei sănătoase, preconizată de Autor, și introdusă în multe instituțiuni solide și serioase, și anume stăruința, ce trebue noi contabilii să punem, nu numai întru a obține un inventar, „din care să reiasă la un moment dat care este averea unei case comerciale",

— ci încă silința ce trebue să ne dăm ca **opera să prezinte un caracter de stabilitate sau de durată,** *pe care să se poată compta un şir mai lung de ani, din punctul de vedere al unei contabilităţi sigure şi aproape egale, rentabilitate ce s'ar putea asigura şi prin evaluări prudente şi indicate de experienţă deosebit de bunul mers şi evoluţia firească a operaţiunilor comerciale ale întreprinderei unde suntem chemaţi să încheiem Bilanţul.*

Nu mai vorbesc de caracterul de actualitate ce lucrarea d-lui P. Drăgănescu prezintă, mai ales acum — când reformele financiare impun noui reguli de contabilitate, acolo unde este ea introdusă — şi termin prin a-l felicita în chip sincer pentru noua sa contribuţie în domeniul ştiinţei contabile.

N. Butculescu

INVENTARUL
PRIVIT DIN PUNCT DE VEDERE CONTABIL, ECONOMIC ŞI JURIDIC

CAP. I.
Lucrarea inventarului

Introducere Codul nostru comercial în art. 24 prevede următoarele:

„Art, 24. — Comerciantul este dator a forma la începutul comerciului său și în fie care an, sub a sa semnătură un inventariu de averea sa mobilă și imobilă și de datoriile sale active și pasive, încheind bilanţul cuvenit. Acest inventar și bilanţ le va copia în registru special peutru aceasta și le va semna.

Toate efectele și datoriele active trebuesc evaluate în inventar și bilanţ după preţul curent la epoca facerei inventarului.

Datoriile active greu de încasat sau îndoioase se vor preţui după probabilitate; creanţele ce nu se pot încasa se vor înscrie numai pentru memorie.

Dacă sunt mai mulţi tovarăși solidari trebue să subsemneze fiecare".

Dar, nu ne mai dă alte detalii, nu prevede normele după care să se facă inventarierea, nu intră în însăși structura lui spre a ne arăta cum trebuie alcătuit inventarul ca să ne înfăţișeze adevărata situaţie a unei averi. Cât despre evaluare, de care depinde în primul rând înfăţișarea contabilă a inventarului, articolul citat se mărginește numai la câteva indicaţiuni date în aliniatele 2 și 3 cu privire la efecte și datorii active, fără a ne pomeni ceva despre mărfuri, imobile, mobilier și alte bunuri care pot forma o avere activă. Este de sigur o scăpare de vedere care trebue reparată cu ocaziunea unei revizuiri a codului comercial.

Fiindcă socotesc o nevoe imperioasă de a cunoaşte tehnica alcătuiri inventarului pentru oricine voeşte să-şi dea seama de situaţiunea contabilă a unei averi, voesc să lămuresc bine toată însemnătatea inventarului.

* * *

Definiția inventarului

Inventarul contabil [1]) este o descriere amănunțită cantitativă și calitativă a tot ceace compune o avere (Activ) precum și datorielor *ce grevează acea avere* (Pasiv) *la un moment dat*, valorându-se în bani după anumite norme juridice și contabile.

Lucrarea inventarului se poate desface în două părți:

a) înscrierea descriptivă

b) evaluarea sau prețuirea.

Se întâmplă ca aceste două părți ale lucrărei să se îndeplinească deodată, dar mai adesea ele se fac separat.

* * *

Activ.

Să vedem în ce constă activul.

Activul cuprinde tot ceea ce formează o avere și se poate evalua în bani, aparținând patrimoniului al cărui inventar voim a-l face.

Activul se compune din bunuri imobile, mobile, viețuitoare, creanțe și alte drepturi, numerar ; pe lângă care mai putem avea activul mort și bunurile în păstrare.

Bunurile imobile cuprind: terenuri, construcțiuni și mașinile întru cât sunt fixate și fac parte din instalație.

Bunurile mobile cuprind tot ce este avere mișcătoare ca mașini nefixate, mobilier, ustensile, vehicule mărfuri, etc. Tot lângă bunuri mobile am putea grupa și viețuitoarele ca vite, păsări și alte animale.

Creanțele reprezintă sume de încasat [2]). Ele se pot grupa

---

1) In înțeles larg inventarul este descrierea unei averi.

Cuvântul derivă de la latinescul *Inventarium,* tras și el din verbul *invenire*, care însemnează a găsi. Deci inventarul reprezintă *ceea ce se găsește* (într'o cameră, într'o magazie, într'un patrimoniu etc).

2) Creanţele nu constituesc de fapt o avere din punct de vedere economic, căci ele nu sunt de cât o oglindire a unei averi ce este de presupus că există în posesiunea debitorului, dar care de multe ori nu există. Rezultă de aci că dacă voim să evaluăm averea naţională, trebue să facem abstracţie de creanţe, urmând a socoti numai averea imobilă mobilă (inclusiv numerarul metalic) și vieţuitoarele. Dar cea mai mare

în lesne realizabile (transformabile în bani) și anevoie realizabile. Lesne realizabile sunt: cecurile, cupoanele, polițele, warantele, titlurile negociable la bursă, disponibilele în cont curent la bănci etc; anevoie realizabile sunt: ipotecile, unele bonuri de rechiziție, debitori etc. Orice alte drepturi active sau copărtășii evaluabile în bani se vor trece în activ la grupa creanțe. Creanțele pot fi câte odată dubioase fie că sunt din categoria întâia sau din a doua; din acestea vom face o grupă aparte de activ.

Numerarul îl formează bancnotele și monetele. Bancnotele le putem grupa fie la creanțe alături de cupoane, fie la o grupă separată sub denumirea de *numerar bancnote*. Unii contabili înglobează cupoanele (scăzute) la numerar. Cât despre monetele metalice ele constituesc o avere mobilă și în mod greșit se adună la un loc cu bancnotele. Ele trebuesc specificate aparte ca *numerar metalic*.

Mai sunt unele valori active care trebuesc menționate în inventar acestea sunt: *a*) cele moarte și *b*) cele în păstrare sau în garanție. Valoriie moarte sunt: cheltuelile de constituire sau de instalare, brevetele, concesiunile, filodormele, fondul de comerț etc. care au fost plătite și neputând fi amortizate dintr'o dată, trebue să fie trecute la activ în inventar.

Valorile în păstrare sau în garanție pot fi ale altora la noi sau ale noastre la alții. Este deosebire mare între aceste două feluri de activ. Averile noastre aflate în păstrare sau în garanție la alți constituesc o parte integrantă din inventar și se vor trece fie la o grupă aparte, fie cum foarte des se face, la fie care grupă de avere specificată mai înainte, însă cu mențiunea *în depozit spre păstrare sau garanție la...* De ex. titluri de stat sau polițe deosebit de cele în posesiunea directă, încă... aflate în depozit liber sau de garanție la... sau numerar bancnote sau monete aflate în depozit liber sau de garanție la... etc.

Valorile altora la noi nu constituesc de fapt o avere aparținătoare inventarului ce se face și de aceia trebuesc bine separate, menționate numai *pentru evidență*, fără a se aduna ca va-

---

avere a unei țări o formează, să nu se uite, energiile omenești, căci omul este elementul care pune totul în valoare. Probe avem destule castele pline de bunătăți și țări pline de bogății care se părăginesc neîntrebuințate fiindcă lipsește tocmai energia omenească. Așa dar calculul averei naționale formează un ce cu totul relativ; el are o latură reală, una psichologică și alta filosofică; totul este în funcțiune de elementul economic principal: om.

loare cu averea ce aparţine direct patrimoniului al cărui inventar se face, totuş bine şi lămurit specificate care sunt numai în depozit de păstrare şi care constituesc garanţie în mâinile noastre. Acest lucru este neapărat necesar pentru că, în caz de faliment de ex., bunurile spre păstrare se pot retrage imediat de depunători, pe când cele în garanţie rămân în patrimoniu până când creanţa pe care o garanta va fi fost achitată complect de debitor.

* * *

Pasiv. Să vedem din ce se compune pasivul. Pasivul cuprinde tot ceia ce constitue o datorie a averi care se inventa iază, precum şi ori ce d epturi din afară asupra acelei averi, inclusiv drepturile proprietarului sau coproprietarilor asupra averei în chestiune, explicat pe categorii şi cifrat în bani.

Pasivul îl putem grupa în pasiv (datorii) cu termen scurt şi pasiv (datorii) cu termen lung, care formează pasivul propiu zis al averei, alături de care mai are drepturi proprietarul sau coproprietari (pe restul valorii). Deosibit sunt drepturile depunătorilor asupra averei în depozit.

Pasivul cu termen scurt se compune din datorii la bănci[1] diverşi creditori la cerere sau până la 3 luni, trate acceptate sau bilete la ordin semnate cu scadenţa până la 3 luni; dobânzi sau dividende de plată, chirii sau alte cheltueli în curs de plată; salarii neridicate etc.

Pasivul cu termen lung se compune din ipoteci (nescăzute bine înţeles), diverse alte datorii cu scadenţă mai mare ca 3 luni. Fond de pensiuni etc. [2]).

Drepturile proprietarului sau coproprietarilor sunt a se exercita asupra restului valorei averei, după ce s'au socotit creditorii adevăraţi. Ele se exprimă în diferite cuvinte: capital sau

---

1) Fie că sunt garantate cu vre-o avere sau negarantate. In cazul când sunt garantate cu vre-o avere, atunci acea avere se trece în activ la grupa respectivă evaluându-se cât face, cu menţiunea că sunt gajate, iar datoria se trece la pasiv la grupa respectivă cu cifra ei.

2) In privinţa fondului de pensiuni chestiunea nu este încă lămurită, este el un drept exclusiv al pensionarilor sau se confundă cu un drept al proprietarului sau coproprietarilor patrimoniului. Chestiunea are interes pentru că în cazul întâi averea echivalentă a fondului de pensiuni ar trebui separată de aceea a patrimoniului şi trecută în grupa avere în depozit spre administrare, iar în pasiv se va trece cifra fondului în grupa depunătorilor de valori

avere curată (netă) rezerve cu diferite denumiri, beneficii de distribuit etc.

Drepturile depunătorilor nu se pot exercita de cât numai asupra averei depusă în administrare, în păstrare, în garanție etc. [1]) ele trebue să fie egale cu valoarea averei depuse.

* * *

Averea particulară a comerciantului se pune în inventar?

Chestiunea dacă și averea particulară a comerciantului [2]) trebue cuprinsă în inventariul și decl în bilanțul său comercial, a fost mult discutată din punct de vedere juridic. Poate că expresiunile avere particulară și avere comercială nu ar fi destul de lămur te de aceea se mai întrebuințează și cuvint lë avere de câștig și avere de folosință sau consumațiune.

Această situațiune se pune bine înțeles numai la persoanele fizice, comercianți individuali, căci de îndată ce intră cineva într'o asociațiune fie ea în nume colectiv, fie în comandită, fie societate pe acțiuni, atunci aportul lui în asociațiune este determinat. Inventarul asociațiunei va cuprinde numai averea formată din aporturile tuturor asociaților, sau ceiace a devenit această avere prin transformările suferite în cur.ul exercițiului comerciului și se inventariază ca atare sub ori ce formă s'ar găsi în momentul inventarierei ca avere a asociațiunei, fără considerațiune de averea ce fiecare asociat ar mai aveà în afară de ceeace a pus în asociație. Că unii asociați răspund pentru datoriele contractate de asociație și cu averea lor personală, asta e o altă chestiune; atunci ne vom referi la inventarul adhoc particular al asociatului în chestiune dacă s'a încheiat vre-o dată un asemenea inventar, sau vom face un inventar adhoc, dacă va fi cazul. In nici un fel însă nu se va înscrie în inventarul asociației vre-o părticică măcar din averea particulară a asociaților.

La un comerciant cu firma individuală diferența între averea comerțului său și aceea personală este foarte greu de făcut. Intr'adevăr el poate avea [3]) trăsură, cai, automobile pe care să le în-

1) Numai în cazuri de abuz sau rea credință intră în grupa creditorilor adevărați. De ex: când averea depunătorului a fost amestecată cu averea patrimoniului, sau înstreinată.

2) E aceea care nu-i servește spre a exercita comerțul său în scop de câștig, ci este destinată exclusiv uzului său personal sau a familiei lui.

3) R. Pasov die Bilanzen der privaten und oeftentlichen Unternehmungen pag. 25.

trebuințeze atât pentru nevoile personale, sau ale familiei, cât și pentru nevoile comerțului, de asemenea imobile care să-i servească atât comerțului cât și adăpostirei lui, apoi efecte publice și acțiuni pe care le destină timporar nevoilor comerțului depunându-le în gaj.

Ce se va face cu această avere? se inventariază în inventarul comerțului, sau nu?

Chestiunea a fost desbătută în Germania de aproape și s'a recunoscut că în înțeles juridic averea personală aparține și ea în bilanțul comerțului, ca una ce garantează toate obligațiunile comerciantului; în practică însă s'a făcut uz a nu se îngloba în inventarul comercial averea particulară (3).

După articolul 24 al Codului nostru comercial „Comerciantul este dator a forma un inventar de averea sa mobilă și imobilă și de datoriele sale active și pasive“ prin urmare trebue să cuprindă în inventar tot ce formează averea sa.

După părerea noastră s'ar putea clarifica acest dubiu prin lege în felul următor: Dacă activul comerțului acoperă pasivul comerciantului, acesta nu e dator a cuprinde în inventarul comerțului său, și averea sa particulară; dar dacă datoriile lui la facerea inventarului ar întrece valoarea activului comerțului său, să fie obligat a menționa în inventar cu ce avere particulară a sa înțelege să acopere deficitul comerțului. Evident că s'ar putea pune și susține cu multă tărie aci, ca și la cazul unui civil de alt fel, că o anumită avere represintând strictul necesar, mobila s'au chiar casa cu un anumit cuprins în înțelesul unui cămin (4) să nu poată fi urmărită sub nici un motiv. Atunci bine înțeles această avere ar rămâne în tot cazul în afară de inventarul comerțului.

Când este vorba de datorii, desigur că toate datoriile de sume mai importante în legătură cu activul inventariat se vor cuprinde în inventar (nu însă o datorie mică la croitor, cismar, la băcan sau la zarzavagiu) ...

* * *

Inscrierea activului. Inscrierea activului se face apropiindu-ne de fie-care părticică din averea pe care o inventariem și după ce o examinăm, o cântărim sau o măsurăm, o notăm așa cum o găsim pe niște liste provizorii arătându-se cantitatea, felul și starea în care se află.

Pe listele provizorii se grupează diferitele părți ale activului și apoi se trece în inventar.

---

3) Rob. Stern in Berliner Tagblatt No. 655 din 24 Decembrie 1906.

4) Cum este in America „Home“-ul liber de ori ce urmărire din partea creditorilor.

Inventarul se face de față cu realitatea pe cât posibil înscriindu-se toate părțile componente ale activului în cele mai mici detalii. Inscrierea activului în inventar am putea-o compara cu o *fotografiere instantanee* a întregei averi. Notarea activului pe liste ar trebui să se facă dacă e posibil într'o secundă, dar cum în practică operațiunea cere timp se procedează astfel în afacerile comerciale și industriale (1).

Se începe din vreme facerea listelor activului, așa ca la data voită să fie gata; bunurile inventariate ce se înstreinează în timpul facerei inventarului trebuesc șterse regulat din liste așa că la ziua hotărâtă, dacă s'au înscris toate părțile activului, și s'a șters regulat tot ce s'a înstreinat, listele vor cuprinde exact bunurile în ființă în ziua încheerei inventarului. Dacă însă nu s'a terminat înscrierea, tuturor bunurilor activului până în ziua hotărâtă pentru încheerea inventarului, atunci se continuă lucrarea după această zi, înscrindu-se cele rămase neînscrise. Ori ce bunuri ar mai intra în patrimoniul de care ne ocupăm mai târziu de cât ziua fixată pentru încheere, se vor pune deoparte și *nu se vor înscrie în liste.* Dacă după trecerea zilei fixate pentru închere se înstreinează din bunurile existente până în acea zi, dar neinventariate, aceste bunuri se vor înscrie în liste pentru a complecta câtimea bunurilor aflate în ființă în ziua aleasă pentru încheerea situației.

Acolo unde există o contabilitate regulată, unde se ține așa zisul inventar permanent în registre, adică evidența exactă a bunurilor intrate și eșite, lucrarea inventarului este mult ușurată prin faptul că se face numai un control dacă există în adevăr bunurile pe care contabilitatea le arată că trebue să fie în ființă, se face rectificările pe care le indică necesare această confruntare cu realitatea și se scrie inventarul. Un inventar propriu zis, deosebit de ceia ce se scrie în registrele curente de contabilitate, trebue să se facă, pentru că numai inventarul *formează baza bilanțului* (2).

* * *

Inscrierea pasivului. Pentru stabilirea pasivului se vor cerceta scriptele la îndemână: registrele, actele, scadențarele etc. In anumite cazuri ca succesiuni, falimente. etc, când nu s'a ținut o contabilitate regulată, se vor cerceta pentru stabilirea pa-

---

1) Inventariile judiciare se fac oprind ori ce mișcare a bunurilor prin sigilii aplicate, care nu se desfac de cât pe măsură ce se înscrie averea în inventar.

2) Codul de comerț german la art. 39 cere clar ca bază a bilanțului nu contabilitatea, ci inventarul. Als Grundlage der Bilanz gilt nicht die Buchführung sondern das Inventar.

sivului arhivele oficiale, (pentru inscripţii ipotecare etc).cum şi persoanele, interesate fie întrebându-se direct (după oare care indicii), fie prin publicaţiuni, cerând să declare creanţele lor, şi se vor înscrie în inventar la pasiv după ce vor fi examinate şi găsite în regulă.

In caz când sunt valori depozitate spre păstrare, administrare sau garanţie, se va arăta în inventar la pasiv, cine sunt cei în drept să ceară restituiuea valorilor în păstrare etc.

Toate cele de mai sus se vor înscrie în inventar la pasiv grupându-se aşa cum s'a arătat la pagina 10 alin. despre pasiv.

CAP. II

Evaluarea Inventarului

Cea mai grea lucrare la facerea unui inventar este evaluarea sau preţuirea atât a activului cât şi a pasivului. De dreapta evaluare în inventar depinde exactitatea bilanţului.

Pentru evaluarea diferitelor părţi ale inventarului se vor observa oarecare norme contabile, economice şi juridice. Am pus juridice la urmă pentru că în adevăr legea atât cea comercială cât şi cea civilă se ocupă prea puţin de această chestiune [1]).

Deşi laconice prevederile legei trebue totuşi să pornim dela ele, să ne conformăm lor pe cât posibil şi unde nu sunt suficiente să avem în vedere consideraţiunile de ordin economic şi să aplicăm regulele contabile pentru a da inventarului o înfăţişare cât mai apropiată de realitate [2]).

* * *

Ce prevede legea

Codul nostru de comerţ dă câteva norme de evaluarea la art. 24 care prevede că: „toate efectele şi datoriile active trebuesc evaluate în inventar şi bilanţ după preţul curent la epoca facerei inventarului". Nu pomeneşte însă nimic despre mărfuri, imobile, mobilier şi alte bunuri care pot forma o avere activă şi care atârnă de multe ori foarte greu în cumpăna inventarului. Este de sigur o scăpare din vedere care trebueşte reparată cu ocaziunea primei revizuiri a codului comercial.

---

1) In materie de impuneri pe avere şi venit, proectul de reformă financiară nu ne spune lămurit cum să se evalueze averea, dacă trebue să se alcătuească un inventar fie chiar sumar, nici veniturile, care depind foarte mult de unele evaluări.

2) Inventarul trebue să reprezinte oglindirea situaţiei.

Mai departe acelaş articol spune: „Datoriile active greu de încasat sau îndoioase se vor preţui după probabilitate; creanţele ce nu se pot încasa se vor înscrie numai pentru memorie",

Atâta tot; pare că numai din datorii şi efecte s'ar compune activul unui inventar [1]).

* * *

Diferite teorii la evaluarea inventarului [2])

După cum vedem legea noastră consacră principiul situaţiei de fapt; evaluarea după preţul curent în ziua facerei inventarului, şi nici nu putea face altfel, căci acesta corespunde scopului inventarului de a stabili situaţia adevărată a unei averi la un moment dat.

In practică însă aplicarea acestei teorii este nedreaptă şi dezastroasă chiar [3]). Este nedreaptă pentrucă presupune că inventarierea ar fi oare cum o lichidare, o desfacere a averei şi aplică preţul curent al pieţei. Or ştiut este că preţul curent al pieţei nici odată nu se obţine în cazuri de lichidări sau desfaceri! el se obţine numai la o vânzare normală făcută treptat, organizat, susţinută cu reclame şi cheltueli de administraţie. Este încă nedreaptă pentru că ar face să apară nişte surplusuri de valori, când preţurile ar fi ridicate, deci bilanţul ar arăta nişte beneficii, care de fapt nu sunt reale [4]). Dacă asupra acestor evaluări àstfel făcute pe nişte preţuri momentan ridicate, s'ar face impuneri pe avere sau pe venituri, nedreptatea ar fi dublă, cu atât mai mult că, dacă la un inventar următor p.eţurile scad, şi deci s'ar constata pagube, restituirea impozitelor plătite nu se mai admite.

Dar aplicarea principiului preţului curent al zilei la inventar ar fi dezastroasă pentru întreprinderile cari au valori supuse la fluctuaţiuni mari de bursă. Să ne gândim numai la diferenţele extraordinare ce au înregistrat în ultimul timp cursurile diverselor acţiuni şi preţurile unor mărfuri pe pieţele noastre şi cele mon-

---

1) Art. 40 din cod com. german şi art. 31 din cod. com. austriac care este luat după vechiul cod. german spune: „Toate părţile de avere şi creanţele (datoriile) active se vor inventaria cu valoarea lor la epoca facerei inventarului".

2) Vezi lucrarea d-lui Gr. Trancu-Iaşi „Comerţ şi Contabilitate" pag. 350 şi urm. Vezi şi Eftimie Antonescu Codul Comercial adnotat, Vol. III pag. 342.

3) In potriva acestui principiu s'a ridicat în Germania Scheffle Simons, în franţa Jaques Savary şi a,

4) Presupunând că se împart dividende din astfel de beneficii ar însemna, în caz când preţurile ar scădea, că s'a împărţit dividende din capital atacându-se însuş fondul.

diale! Ar însemna că un inventar încheiat să sufere modificări profunde în decurs de câteva săptămâni sau chiar zile.

De aceia pe lângă exactitatea inventarului la zi, contabilul mai urmărește și *stabilitatea lui*. Să nu ne facem iluzii numai după o situație de moment, ci să facem aprecierile astfel ca ele să prezinte caracterul durabilității [1]).

Unii susțin prețul de cost. Să se treacă la inventar orice parte de avere cu prețul de cost. Dar nici acest principiu nu este just căci se poate întâmpla ca o avere destul de însemnată să nu coste nimic fiind primită cadou, moștenită sau câșitgată la loterie cu un bilet de câțiva lei. Și atunci situația ar fi cu totul departe de realitate și în defavoarea fiscului de multe ori.

Se mai poate întâmpla însă situația ca un bun care a costat destul de scump să nu mai valoreze tot atât la facerea inventarului din diferite motive: deteriorare, demodare [2]) etc. Atunci aplicarea prețului de cost ar face să apară la inventar o situație umflată în defavoarea proprietarului, care și-ar face iluzii deșarte.

* * *

Cum se procedează în practică

Inventarul reprezintă gradul de cinste și de prevedere al celui care'l face spune d-l Gr. L. Trancu-Iași în cursul său de „Comerț și Contabilitate“ la pag. 356.

Ca principiu în practica de pretutindeni a contabilității, s'a admis să se treacă la inventar diferitele părți ale activului cu prețul de cost, dacă valoa ea curentă în ziua facerei inventarului ar fi mai mare [3]), pentru că diferența va constitui un beneficiu atunci când se va vinde, deci în viitor. Totuși dacă e vorba de bunuri a căror valoare a crescut în mod bine stabilit, și mai ales când ele nu sunt destinate într'un viitor apropiat vânzărei de ex. pământuri, case, vinuri vechi, se poate evalua cu atât cât ar face la data inventarului, sau cu o margine oarecare de prevedere [4]).

Dacă însă valoarea curentă la facerea inventarului ar fi mai

---

1) Dacă ne cântărim imediat după masă trebue să ținem seamă la exprimarea cifrei.

2) Savary scrie în „Le parfait négociant“: Si c'est marchandise piquée, de vieille façon, et qui soit tout à fait hors de vente, il faut la diminuer considérablement de prix..., en faisant son inventaire.

3) Acest principiu se aplică mai mult în comerț și industrie, unde bunurile rulează și ajung la adevărata valoare cu ocazia vânzărei.

4) In tot cazul, mai ales în interesul fiscului, nu trebue să se permită a se evalua cu prețuri de zeci de ani în urmă.

mică fie din cauză că lucrul s'a deteriorat sau s'a demodat, sau, cum e cazul valorilor cotate la bursă, cursul zilei ar fi mult mai inferior prețului de cumpărare, atunci se evaluază cu valoarea mai mică pentru ca să ne apropiem cât mai mult de realitate [1]). (De multe ori când tendința prețurilor este vădit spre scădere, se poate trece în inventar chiar un preț mai mic de cât cel curent, dintr'o prudență bine aplicată).

„Datoriile active greu de incasat sau îndoioase se vor prețui după probabilitate; creanțele ce nu se pot încasa se vor înscrie numai pentru memorie" precizează art. 24 cod. nostru comercial.

Totuș este bine pentru datoriile ce se trec în inventar pentru memorie cu un leu, să se menționeze într'o coloană internă a inventarului, suma întreagă datorită de fie care în parte, cum și dobânzile, căci se poate întâmpla cu timpul, ca unii debitori să se îmbogățească și astfel să devie buni platnici.

Dacă la datoriile ce avem de încasat mai avem de primit

---

1) In art. 655 c. c. elvețian se arată cum să figureze în bilanț cheltuelile de fundare; imobilele, mașinele, edificiile trebuesc *inventariate* pe prețul lor de cost, scăzându-se mai întâi amortizările necesare: valorile de Bursă trebuesc trecute după cursul mediu la bursă din ultima lună, când acesta este mai mic decât prețul curent. (E. Antonescu, cod. com. adnotat vol. 2 pag. 34?).

Codul comercial german prevede, pentru alcătuirea inventarului și bilanțului în art. 23 următoarele dispozițiuni. (Vezi dr. I. Teodorescu Alcătuirea bilanțurilor în Soc. pe acțiuni).

a) Valorile și mărfurile cotate la bursă se vor inventaria cu prețul lor maxim de bursă sau piață, în momentul facerii inventarului iar dacă acest preț întrece prețul de cumpărare sau de cost, ele trebuesc trecute maximum cu acest din urmă preț;

b) Celelalte elemente ale activului se vor trece cel mult cu valoarea lor de cumpărare sau cost;

c) Instalațiunile și alte efecte, care nu sunt destinate vânzării, ci mai mult exploatării permanente a afacerilor societății, trebuesc cu toată deprecierea lor, să fie trecute în inventar și în bilanț cu prețul de cumpărare sau de cost, făcându-se reducerile corespunzătoare deprecierii lor, sau înscriindu-se un fond pentru deprecierea lor;

d) Cheltuelile de constituire ale societăți și cheltuelile de administrație nu trebuesc trecute în bilanț (deci nici în inventar).

Țin să arăt că punctul d este prea riguros întru cât cheltuelile de constituire de multe ori fiind mari nu se pot amortiza într'un singur an, ci urmează a se repartiza pe un timp mai îndelungat, așa încât se poate îngădui ca ele să figureze în inventariu și deci în bilanț, diminuându-se treptat, treptat până la complecta lor amortizare.

dobânzi întârziate, întru cât acestea sunt sigure de încasat, se vor inventaria ca valori active [1]).

Vice versa dacă am încasat dobânzi cu anticipaţie, [2]) atunci se va face socoteală la cât se urcă partea dobânzilor pe timpul viitor dela data facerei inventarului până la ziua în care dobânda este definitiv cuvenită, și se înscrie suma în pasiv ca dobânzi cuvenite exercițiului viitor (reescont [3]).

In sfârșit dacă am plătit noi dobânda pentru timpul viitor sau chiria cu anticipaţie pe un termen mai lung, vom căuta să stabilim pe cât se poate situaţia la zi și vom socoti ca activ chiria sau dobânzile plătite cu anticipaţie pe timpul ce va curge de la ziua facerei inventarului încolo.

Nu cred de prisos să adaog că tot ceia ce există ca material de ex: combustibil, provizii, etc., ce se vor consuma în viitor, deși trecute la cheltueli, să se inventarieze la activ, dacă ele reprezintă o valoare apreciabilă. De asemenea se vor trece la pasiv cheltueli pe timpul trecut aprobate, dar neachitate ex: salarii neridicate, furnituri neplătite etc.

In ce privește mașinile, instalațiile, uneltele și imobilele care se uzează cu timpul se obișnuește să se scadă în fiecare an din prețul de cost o cotă parte menită să amortizeze, adică să reducă valoarea lor. Sistemul acesta nu e bun, căci cu timpul valoarea se reduce la zero și nu se poate admite ca o mașină sau un imobil să nu mai valoreze nimic dacă totuși există: pe de altă parte nu se poate ști ce valoare inițială au avut aceste bunuri. De aceia e mai bun sistemul de a menționa la activ bunurile existente de acest fel, cu valoarea lor de cost, iar la pasiv să se treacă sub denumirea de fond de amortizare sau de refacere, suma de care ar fi nevoie ca bunurile în chestiune să poată fi refăcute așa ca să aibă valoarea trecută în activ.

---

1) Sunt de părére să se menționeze în inventar dobânzile chiar dacă nu prezintă multă şansă de a fi încasate, dar în acest caz se vor înscrie într'o coloană interioară cu suma întreagă, iar în coloana unde se adună sumele nu se va trece de cât cu un leu (pentru memorie)

2. Cum e cazul cu scontul încasat de Bănci.

3. Astfel de socoteală se face la poliţele scontate la care dobânda s'a încasat cu anticipație și cari nu au valoarea deplină scrisă pe ele de cât în ziua scadenței, deci în viitor; și se numește „reescont"; se cuvine dacă le trecem în activ cu valoarea nominală, că o parte din valoarea lor s'o rezervăm exercițiului viitor. Mai simplu ar fi să se treacă în inventar fiecare poliță cu valoarea reală, (adică valoarea mnominală redusă cu dobânda până la scadență); socoteala ar fi însă mai grea, și controlul portofoliului mai anevoios.

Se mai poate încă trece valoarea de cost în inventar într'o coloană internă, și în coloana sumelor de adunat să se treacă valoarea cât se apreciază în ziua facerei inventarului. (Față de legiuirea fiscală cu tendință de a impune toate fondurile se recomandă acest din urmă fel de înregistrare).

* * *

Evaluarea pasivului prezintă mai puține dificultăți pentru că datoria trebue să o menționăm totdeauna întreagă, chiar dacă avem bănuială că un creditor nu ne-ar mai cere plata datoriei. Dobânzile de plată se vor înscrie de asemenea ca pasiv. Ceva mai mult, e bine să înscriem, — în anumite cazuri [1]) — chiar o sumă pentru eventuale datorii ce s'ar fi omis a se inregistra. Când datorăm sume în țări străine, trebue să le socotim de regulă pe un curs puțin mai mare, bine înțeles nu exagerat ca să nu umflăm pasivul. Față de oscilațiunile mari în cursul valutelor e bine să se facă un „fond pentru diferințe de curs"

De dreapta înscriere și evaluare a pasivului legea nu se ocupă [2]), deși este o chestiune de mare însemnătate, căci s'au văzut de multe ori trecute la pasiv datorii de sume mari care în realitate nu se datorau, cu diferite scopuri (mai ales de a frusta pe ceilalți creditori adevărați [3]), sau pentru a avantaja pe unii creditori, li se majorează sumele de plată.

CAP. III

Comentarii despre inventar

Am arătat în cele două capitole precedente modul de alcătuire și evaluare a inventarului. Nu găsesc de prisos să adaog câte-va cuvinte de critică.

Greşeli voite sau nevoite în inventar

Una din greșelile mari ce știu că se face de multe întreprinderi, mari chiar, este că nu'și închee un inventar regulat anual cu toate detaliile despre avere și datorii, așa cum ar fi în spritul cerințelor legei (cod comercial); se omit a se trece în inventar multe părți de avere sau se referă la diverse acte și documente

1) Predarea afacerei către altă persoană, la Soc. de asigurare eventuale despăgubiri de plată aflate în litigiu etc.

2) De Lege ferenda: Să se prevadă norme pentru justa evaluare a pasivului.

3) De asemenea se înscriu creditori fictivi pentru a micșora beneficiul sau averea şi a evita impuneri fiscale.

când de fapt ar trebui să se înscrie specificațiuni detailate în înșuși inventarul de ex: se referă la liste de debitori pe care nu-i specifică nominal și fiecare cu suma lui în coloanele inventarului, sau nu se arată din ce e compus mobilierul de multe ori foarte costisitor și de valoare, sau nu se arată în ce stare se găsesc imobilele din ce anume părți se compun, unde sunt situate etc. etc. **Sunt cazuri când nici nu se scrie inventarul [1]: Se închee numai bilanțul după registre, transcriindu-se cel mult acesta în registrul inventar, și se redeschid registrele cu soldurile de bilanț neverificate de lucrarea inventarului [2]), ceia ce nu este regulat și nici în spiritul legei.**

Lucrarea inventarului poate să păcătuiască fie la înscriere fie la evaluare.

La înscriere poate să se omită ceva cu sau fără intenție; pentru aceia verificăm rezultatele obținute prin inventarierea după natură, cu registrele și documentele ce ne stau la îndemână mai ales când avem bănuială.

Prin înscrierea după natură, lucrarea inventarului nu e terminată Totul trebue verificat spre a se vedea dacă s'a găsit tot ceia ce trebuia să se găsească. acă s'a ținut o contabilitate în regulă controlul se poate face cu înlesnire și eficacitate. Este foarte greu însă de stabilit adevărul acolo unde contabilitatea s'a ținut în mod neregulat sau nu s'a ținut de loc. Cercetăm atunci dacă s'a ținut cel puțin registre de intrare și eșire pentru diferite valori, mai ales pentru numerar—cel puțin un registru de casă trebue să se țină de ori ce bun gospodar. — Din el vedem câți bani trebuia să fie in casă. Apoi cercetăm diferitele acte, care s'ar găsi de ex: borderouri pentru efecte publice și polițe, facturi pentru mărfuri, corespondența primită și expediată și în sfârșit ori ce document din care ar putea reeși, că ar mai exista vre-o valoare aparținând patrimoniului de care ne ocupăm și care nu se cuprinde în inventar.

Bine înțeles lucrarea este migăloasă și cere cunoștințe și experiență în ale contabilității, intrând în domeniul expertizelor contabile de care nu e locul a ne ocupa aici. Noi presupunem un inventar de bună credință și cercetările trebuesc făcute spre a evita omisiuni chiar neintenționate. Se mai poate întâmpla și cazul ca să se facă înscrieri duble, sau chiar de mai multe ori și de

---

1) Am avut ocazie să văd la case mari de comerț registrul inventar în care de zeci de ani nu se scrisese nimic.

2) Care presupune o revedere a realității la fața locului.

aceasta trebue să se ferească cel ce face inventarul: totul depinde de sistemul întrebuințat la înscriere. S'ar putea chiar face înscrieri de valori ce nu există. De aceia cel ce lucrează inventarul nu trebue să facă nici o înscriere numai pe afirmațiuni verbale, ci să caute a se convinge în fie care caz de exactitate față în față cu realitatea, sau cel puțin având sub ochi documente doveditoare, pentru că trebue să recunoaștem că de multe ori nu se poate trece totul pe sub ochi.

La evaluare, greșelile comise cu sau fără intenție, sunt mai subtile și relevarea lor cere multă dibăcie. Normele de evaluare, sunt foarte controversate[1]). Aci este locul unde acei care au intenția să dosească adevărul operează în plin. Cele mai însemnate falșificări zise de bilanț se petrec de fapt la evaluarea inventarului. Am arătat că legea prevede numai câteva principii și acelea cu lipsuri, în ce privește evaluarea diferitelor părți ale activului, de aceia rămâne foarte multă libertate celui care face inventarul să opereze fără răspundere. Numai exagerările frapante în plus sau în minus ar putea fi contestate. Dar ce însemnează exagerare? Unde încetează limita permisă și de unde începe exagerarea este foarte greu de dovedit, în contra oamenilor care lucrează cu intenție rea e foarte greu de luptat, încât cred că mai mult folos s'ar obține dacă stăruința risipită astfel în cea mai mare parte zadarnic, s'ar întrebuința să se deprindă oameni a lucra conștiincios.

* * *

După ce am dat explicațiunile ce preced cu privire la alcătuirea inventarului, să luăm câteva exemple practice de inventarii.

La orice patrimoniu se poate face inventar.

EXEMPLE DE INVENTARII

1. *Inventar particular al d-lui X, în seara zilei de 31 Mai 1921.*

ACTIV

Numerar în cassă lei		2.000
Banca de Scont din București disponibil în cont		4.000
Efecte publice: 15.000 nom. împr. Unirei 5$^0/_0$ din 1920 a 80$^0/_0$ lei	12.000	
Report Lei	12.000	6.000

1) O expunere a diferitelor teorii cu privire la evaluare o găsim în capitolul precedent.

Report Lei	12.000	6.000
1/10.000 No. 6410. 1/5.000 No. 2853 cu cup. Noembrie 1921		
Lei 30.000 nom. în 150 buc. acţiuni Govora-Călimăneşti cu cuponul No. 3 a 220 lei bucata No. 8361/8510	33.000	
Lei 100 nom. un bon. à lots Crédit foncier de France No. 684546	1	45.001

Mobilier

1/2 garnitură mobilă îmbrăcată cu pluş cafeniu 6 scaune, 2 fotoliuri, 1 canapea preţ de cost,	2.500	
Un dormitor complect compus din 2 garderoabe de mahon cu oglindă de cristal, un lavoir cu trei oglinzi şi placa de marmoră, un pat cu somieră de sârmă, un dulap de noapte, 1 sofa	2,000	
Un biurou de stejar, un dulap de bibliotecă cu două uşi cu geamuri mate	500	
Cărţile din bibliotecă specificate în lista din dulap, preţ de cost aproximativ	1.000	
Sufragerie având o masă ovală de nuc, 6 scaune, un bufet şi vesela complectă de 12 persoane 1 serviciu de vin metal argintat de 6 persoane	3.000	
Total lei . . .	9.000	
pe care le evaluez lei		2.000
Bucătăria complectă, baie, haine, rufe şi altele .	3.000	
Pentru memorie lei		1
Debitor C. îmi datorează lei	3.200	
pe care îl evaluez lei		1.200
Total activ lei . . .		54.202

PASIV

Neavând nici o datorie tot activul formează fondul meu leì	54,202

Iată un inventar simplu şi recunosc totuşi necomplect, pentru că ar fi trebuit să conţie mai multe explicaţii, ca să ne dea o ideie exactă a realităţii de ex.: ar fi trebuit arătat în ce starei se găseşte mobilierul, de câţi ani e în uz, ce conţine bucătăria, garderoba etc. în fine trebuie să recunoaştem că o exactitate absolută nu poate fi obţinută în inventar. Acest inventar ne dă însă o idee

despre situaţia materială a unui om chibzuit, care are o gospodărie, n'are casă proprie, încearcă norocul la Bursă cu 150 buc. acţiuni de acelaş fel şi cu un los de loterie franceză[1]).

II. *Un inventar al unei asociaţiuni comerciale.*

Inventar al întreprinderei comerciale şi agricole a asociaţilor în nume colectiv M. & S. încheiat la 30 Septembrie 1918.

ACTIV

Numerar în cassă lei		10.000
Efecte publice depuse ca garanţie la Banca Rom.		
Lei 22 500 nom. scris Jud. & Com. $4\frac{1}{2}\%$ 9/2500		
No. 44641/9 cu cup. Februarie 1919 a 92% lei	20.700	
10.000 nom. scris func. Rural 5% 1/10.000		
No. 6482 cu cup. 1 Ianuarie 1919 a 96%	9.600	
Lei 3.500 Obl. Co. Bucureşti 4% em. 1912 cu cup.		
Noembrie 1919 a 82%	2.870	
1 buc. 500 No. 645 şi 3 buc. a 1.000 No. 6411/13		
total lei 36.000 nominal, iar real		33.170
Mărfurile în magaziile prăvăliei din Obor strada, No.		
n. 15.000 kgr. fân a 0.10 bani . . . . lei	1.500	
40.000 „ pae „ 0.08 „ . . . . „	3.200	
5.000 „ orz „ 0.25 „ . . . . „	1.250	
400 coşuri de nuele a lei 1 . . . . . . „	400	
200 rogojini „ „ 2 . . . . „	400	
300 furci de lemn „ „ 2 . . . . „	600	7.350
Mobilierul prăvăliei din Obor compus din:		
Un cântar basculă cu instalaţia	4.000	
„ decimal până la 500 kgr. cu greutăţi complecte	800	
5 m. tejghea de lemn a 10 lei m.	50	
1 cassă de fer sistem Wertheim	1.200	
1 biurou, 4 scaune şi o canapea	500	6.550
Debitori în Bucureşti (Se va scrie fiecare cu numele, adresa, ocupaţia şi datoria). In total 6.500 lei evaluaţi cu lei		4.000
Avere aflătoare la moşia . . . . . judeţul . .		
de Rep. . . .		61.070

1) De fapt comentariul situaţiei se face după bilanţ care este rezumatul inventarului, ne dăm seama însă din critica de mai sus, cât de slabă poate fi aprecierea situaţiei după bilanţ, când, judecând după inventar, care conţine toate amănuntele, totuş nu ne putem face o idee exactă despre starea lucrurilor.

	Rep. . . .		61.070
Vite:			
5 cai		1.000	
7 per. boi a 600		4.200	
5 „ „ „ 1000		5.000	
1 junc		300	
1 vacă		400	10.900
Producte [1])			
Porumb 10.000 kgr. aproximativ porumb boabe în magazie a 25 de lei suta kgr.		2.500	
100 pogoane porumb regie necules pe câmp socotind a 120 kgr. la pogon a 20 b. . . .		2.400	
Coceni la el		200	
100 pogoane porumb în dijmă tot necules pe câmp din care jumătate e al nostru		1.200	
Cocenii toţi ai noştri		200	
1.000 buc. dovleci a 40 bani bucata		400	
Grâu de sămânţă 8.000 kgr. a 32		2.560	
200 pogoane arătură făcută a 8 lei		1.600	11.060
Arenda plătită cu anticipaţie pe 6 luni			20.000
Unelte şi maşini agricole			
(Descrise după fel, câte bucăţi sunt şi în ce stare se află)			
Preţ de registru	8.546		
10% scăzământ pentru amortisment . .	856		
Lei . . .	7.690		7.690
Datoriile locuitorilor pentru care vor face munci, conform registrelor moşiei			2.000
Total activ lei . . .			112.720

PASIV

Datoria în cont curent la Banca Românească .	20.000	
Dobânzi datorite Băncei Româneşti dela 30 Iunie a, c. data ultimului cont	400	
Datoria pe poliţe şi anume:		
Lei 5.000 scad. 1 Decembrie a. c.		
„ 5.000 „ 15 „ „		
10.000 scontate la Banca Generală Română	10.000	
Pasiv străin Lei . . .		30.400
De rep. . . .		30.400

1) Trebue să observăm că preţurile de evaluare la producte erau cele maximale.

Report . . .		30.400
Recapitulație activul lei	112.270	
„ pasivul străin Lei	30.400	
Restul de Lei . . .	82.320	
formează capitalul net al celor 2 asociați împărțiți în două:		
S. capital.	41.160	
M. capital	41.160	82.320
Total pasiv . . .		112.720

Ceia ce precede este inventarul unei societăți comerciale în nume colectiv formată din doi asociați care exploatează o prăvălie în Obor și o moșie luată în arendă. Prăvălia este luată cu chirie căci nu se vede a avea imobile. Ambii asociaţi au sume egale de capital în afacere și anume câte 41.160. Din felul cum s'a înscris partea fiecărui asociat din averea netă nu se poate vedea care a fost câștigul rezultat la această încheiere; aceasta s'ar putea afla numai dacă ne-am uita la inventarul precedent din care să vedem cât capital avea fiecare la aceea dată și diferența dintre suma aceia și acea de acum reprezintă câștigul sau paguba. Din cele expuse se vede că afacerea este bine condusă și creditul proporționat.

III. Inventar al unei societăți anonime (Bancă)

Inventarul Băncei . . . (soc. Anon.) încheiat la 30 Iunie 1918.

ACTIV

Imobile:

Localul Băncei din Strada. . . . . . . No. (urmează o descriere) Lei.	500.000
Imobilul din București Str. . . . . No. compus din . . . rămas asupra Băncei dela debitorul său	150.000
Moșia din . . . Jud. . . . Com. . . . . . având întindere de . . . din care arabile. . . . balta. . . . drumuri și lo-	
Rep.	650.000

	Rep.	650.000	
curi sterpe . . pădure cu conac compus din casele de locuit (descrise detailat) casa pentru personal (descrìse detailat) pătule, magazii etc., (toate descrise cât se poate în starea în care se găsesc) arendate D-lui . . . . . până la . . preţ de cost cuprinzând datoria fostului proprietar faţă de bancă, dobânzile şi cheltuelile de punere în posesie lei . .		250.000	900.000
Fabrica de din comuna având . . . . cuptoare în lucru exploatată pe comptul băncei având conform inventarului separat încheiat acolo următorul			

A c t i v

Se va copia exact inventarul trimis de la fabrică[1]) . . . . în total şi următorul :	Lei 280.000	

P a s i v

(Se va copia întocmai pasivul conform inventarului de la fabrică)	120.000	
rămâne activ net al fabricei lei . . .		160.000
Mobilier în Bucureşti . . . . [2]) . . . . (se va enumăra descriptiv mobilierul) în valoare totală de lei . .	12.000	
amortizat în întregime		
Mobilier în Sucursala x . . . . . . (se va copia exact după inventarul .		
De reportat		1.060.000

1) Dacă inventarul fabricei a fost trecut într'un registru timbrat sigilat şi parafat de tribunalul local, se poate face numai referire la el fără a mai fi nevoie să se copieze detailat.

2) De multe ori nu se mai trece detailat toate părţile componente ale mobilierului, ci se face referire la un registru aparte în care se specifică mobilierul în toate detaliile adăugându-se intrările noi şi făcându-se menţiune de eşire (un fel de inventariu permanent al mobilierului). Die Doppelte Buchführung von Krop Chernaux. Repond.

Report . . .			1.060.000
trimes de la Sucursală) lei	4.200		
din care s'a amortizat „	1.200		
rămâne lei.		3.000	
în Sucursala y (idem) lei.	9.600		
din care s'a amortizat lei	4.600		
rămâne lei.		5.000	8.000

Conturi curente debitoare.

Se va copia extrasul registului de conturi debitoare interne și externe atât din Centrala cât și din Sucursale, cu arătare fiecare dibitor în parte dacă datoria e garantă prin ceva, în total lei			14.000.000

Efecte comerciale

a) Aflate în portofoliu			
. . . . în București			
(se va transcrie borderoul încheiat de serviciul scontului cuprinzând, toate efectele cu arătarea numărului de intrare, valoarei nominale, scadenței, subscriitorului și locului de plată, efecte care trebue să se afle în ființă in portofoliu) în valoare totală de lei . . .		4.200.000	
în sucursala x			
(se va transcrie borderoul trimis de sucursală cuprinzând ca mai sus efectele aflate în portofoiiu de acolo) lei .		1.200.000	
în sucursala Y (idem) lei		3.800.000	
Total lei		9.200.000	
b) Rescontate la Banca N.			
. . . . se vor specifica . . . . . anume efectele ca mai sus cu arătare de unde sunt. Total lei		30.000.000	
			39.200.000

Efecte publice și acțiuni

a) Aflate în casele Băncei			
în București (urmează o specificare pe fel, bucăți și numerile lor) total			
De reportat			54.268.000

Report . . .		54.268.000
nom. lei 400.900 evaluat lei 360.000		
în sucursala x idem		
Total nom. Lei 100.000 evaluat lei 85.000		
în sucursala Y idem detailat		
total no. lei 200.000 *evaluați lei 175.000*	620.000	
b) Angajate la Banca N. pentru		
garantarea contului curent		
(cu detalii complecte) nom. 6.000.000		
real lei	4.800.000	
Lei în total		5.420.000
Cupoane se vor specifica după fel		
scadența și suma		2.000
Casa conține în numerar se va specifica din		
ce se compune bilete B. N. R. bilete		
B. G. N. aur, argint etc. lei		2.000.000
Trate asupra străinătăței idem arătându-se		
asupra cărei bănci streine sunt tratele		
și grupându-se după piețe:		
în total M. 100.000 a 140% lei . . .	140.000	
K. 50.000 „ 80 „ „ . . .	40.000	180.000
activul Băncii însumează lei		61.870.000
la care se adaogă activul străin aflat		
la Bancă în depozit:		
Efecte în garanție (se vor specifica după		
fel și depunători) total		10.000.000
Efecte spre încasare (se vor specifica după		
fel și depunători) total		2.000.000
Totalul activului lei . . .		73.870.000

P A S I V

Creditul Func. Urban datorie ipotecara asupra imobilului X. rest. lei	40.000
Depuneri spre fructificare.	
Se va copia extrasul registrului de conturi curente ale depunătorilor spre fructificare total lei	10.000.000
Datoria pentru efectele reescontate la Banca N. lei	30.000.000
De reportat	40.040.000

Report lei . . .		40.040.000
Conturi curente creditoare (altele decât depunătorii spre fructificare) . . . . . (se va copia extrasul registrului conturilor creditoare interne și externe cu specificarea pe valute) lei.		7.000.000
Casa de pensii a func. Băncei sold creditor		400.000
Dobânzi și beneficii cuvenite anului viitor explicând sumă cu sumă total . . .		120.000
Capital pentru care s'au emis acțiuni lei .		10.000.000
Rezerve		
Fond de rezervă ordinar lei	1.140.000	
„ „ „ extra-ord. „	500.000	
„ „ „ p. variațiuni de curs lei. .		
„ „ „ la efecte publice	300.000	
„ „ „ p., creanțe nesigure. . . .	300.000	
„ „ „ p., amortiz. localului Băncei	200.000	2.440.000
Beneficiu		
Diferența cu care activul întrece pasivul astfel constituit, este un spor al averei dela . . . până la . . . deci profit căruia urmează să-i se dea întrebuințarea pe care o vor hotărâ-o coproprietarii (acționari) de comun acord în Ad. Gen.		1.870.000
Pasiv propriu zis al Băncei lei		61.870.000
La care se adaugă:		
Pasiv de ordine, corespunzător activului străin:		
Diverși care au drept să ceară restituirea garanțiilor (se va copia lista explicativă)		10.000.000
Diverși care ne-au încredințat efecte spre încasare (anume specificați).		2.000.000
Total pasiv lei [1])		73.870.000

---

1) Dacă comparăm primele două inventare cu acesta din urmă, observăm că la cele dintâi s'a ținut o regulă în așezarea în inventar a diverselor părți de activ și pasiv, ordonându-se activul de la cel mai lichid către cel mai puțin lichid (anevoie transformabil în bani); iar pasivul a fost dispus de la pasivul cel mai urgent (de plată) către cel mai puțin presant. Această așezare înlesnește mult extragerea și expunerea bilanțului după inventar. In cel de al treilea inventar nu

Ce vedem din inventarul de mai sus?

Capitalul (al posesorilor de acțiuni) se vede în pasiv a fi de lei 10.000.000 la care se adăogă fondul de rezervă lei 2.440.000; (de fapt nu toată suma este rezervă propriu zisă căci ea poate fi atacată și diminuată în anume împrejurări și pentru anumite scopuri, astfel sunt cele trei din urmă sume [1]); deosebit de acestea mai aparțin acționarilor 1.870.000 lei beneficiul curat asupra împărțirei căruia au să se pronunțe acționari în adunarea generală: și dobânzile cuvenite anului viitor, care însă nu vor fi definitiv cuvenite lor de cât în exercițiul viitor. In activ nu se vede nici o sumă care să fie datorată de acționari (ca vărsăminte neefectuate, etc.) prin urmare capitalul este deplin vărsat.

La activ găsim cam multe imobile pentru o bancă.

Căutând să vedem din ce anume imobile se compune acest capitol găsim că localul propriu al Băncii a costat 600.000 lei, ceia ce nu e mult. Pentru uzajul acestui imobil s'a constituit până acum un fond de 200.000 lei (care figurează în pasiv) și care se poate considera ca prea suficient (constituind chiar în bună parte o rezervă ascunsă, având în vedere că imobilul după explicațiile din inventar, este situat în centrul Capitalei compus din . . . încăperi, construcția din anul . . . prin urmare nouă etc, și mai ales că prețul imobilelor a crescut mult în ultimul timp. Banca mai are un alt imobil în București în valoare de 150.000 (preț de cost) grevat cu o ipotecă de lei 40.000 la Creditul Urban din București. Acest imobil după explicațille din inventar se vede a fi rămas pe seama Băncii de la un debitor al său. Deosebit mai figurează în bilanț imobile rurale cu lei 250.000 prețul de cost al unei moșii rămasă pe seama Băncii de la un debitor al său. Imobilul din urmă este închiriat și moșia arendată mai găsim încă în bilanț fabrica din Comuna . . . proprietatea Băncii exploatată în regie având conform inventarului special un activ net de lei 160,000 asupra căruia s'a constituit un fond de rezervă de 140.000 lei prin urmare fabrica figurează

---

s'a urmat o ordine, ci s'a înscris întâi imobile apoi mobile, apoi conturi curente, efecte comerciale, ef. publice numerar trate, etc., (ar fi inversa celor dintâi deși nu totuș într'o ordine desăvârșită): cât despre pasiv, el se prezintă și mai desordonat. Inadins le am prezintat așa (ceia ce de fapt nu e o eroare) dar ca să ne dăm seamă cât de greu extragem bilanul după cel din urmă inventar.

1) Posturi de corectură în loc să se reducă activul.

net cu lei 20.000 ca avere în vedere că este pe locul obştei şi urmează ca peste doi ani . . să rămână Obştei. Luând în studiu inventarul special al fabricei şi văzând cu câtă moderaţiune este făcut, că prin urmare ar putea valora cu mult mai mult de cât 160.000 lei cât rezultă ca activ net, putem privi fondul de amortizare al fabricei întreg ca o rezervă ascunsă. O întrebare acum de ce banca se ocupă direct de industrie? în inventar nu găsim nici o lămurire cum se află Banca în posesiunea acestei fabrici, dar cercetând registrele şi actele băncii găsim că ea a rămas asupra băncii din urmărirea unui debitor al său. Prin urmare banca trebue să fi avut o serie de clienţi netrebnici cărora a trebuit, să le scoată averea în vânzare spre a se despăgubi. Ei bine menirea băncei nu este nici să se facă exploatatoare de fabric direct, nici să posede case de închiriat sau moşii de arendat care costă multe cheltueli de contencios şi nu produc de cât puţin aşa că cel mai bun lucru ar face banca în chestiune să caute a vinde imobilele la care va realiza de sigur beneficii, iar bani i-ar putea rula în operaţiuni propriu zise de bancă[1]).

* * *

Cum se poate ascunde beneficiile în inventar

Pentru că de multe ori şi mai ales azi când legiuirea fiscală voeşte să impună toate sursele de venit se caută a se eluda în bună parte prevederile legei, cred nimerit să arăt modalităţile mai principale în care se poate ascunde beneficiul sau averea:

1. Prin neînscrierea unei părţi de avere în inventar ca mărfuri, bijuterii, debitori etc.
2. Prin mărirea unor creanţe pasive, sau înscrierea unor datorii fictive.
3. Prin evaluarea cu preţuri devizorii a unor părţi din avere.

* * *

Chestiunile aceasta, neglijate cu totul în actualul proect financiar[2]), ar trebui, credem, luate în consideraţie şi pe lângă oarecare dispoziţiuni ce ar urma a se prevede în lege în punctele esenţiale în care aplicarea ei ar veni în atingere cu facerea unui inventar, instrucţiuni ar trebui să fie date celor care vor face impunerile şi cercetările pentru ca arătările inventarelor ce însoţesc declaraţiile să

---

[1]) Aflăm că aşa a şi făcut dela 1918, când a fost scris inventarul de mai sus, şi până acum.

2) Proectele depuse de D-l Titulescu Ministrul Finanţelor, Sept 1921.

fie cât se poate mai aproape de adevăr, iar în cazuri de litigii sau divergențe să se apeleze la specialiști în materie de contabilitate, pentru ca la luminile acestei științe a ordinei în manifestarea vieței noastre economice să se dea soluții drepte și equitabile pentru ambele părți.

* * *

Incheere.

Lucrarea ce o presint este rezultatul observațiunilor făcute la diversele contabilități ce am ținut și la care am tras brazde nouă. Exemplele sunt luate din practică, puțin modelate, bine înțeles, și rotunjite ca să fie ușor parcurse cu ochiul și mintea. Țin să relev că citirea acesteia trebue să fie urmată de bilanțul tip, care a apărut în broșură separat, și aceasta nu pentru a face reclamă, dar pentru că acolo se precizează forma bilanțului și ast-fel rezultă necesitatea ca inventarul să înlesnească alcătuirea qilanțului. Voi căuta în curând să sudez aceste două lucrări, care sunt în strânsă legătură una cu alta.

CUPRINSUL

DE ACELAȘ

Cum se citește un bilanț (Trad) la Tipografia C. Göbel acum Cartea Românească, București 1911. Extras din Revista Generală de Comerț și contabilitate Ianuarie 1911.

Greva minerilor din Anglia, în Revista Generală de Comerț și Contabilitate, București Februarie 1912.

Viitorul economic al Turciei, idem Iulie-August 1913.

Aurul și Banca Națională, idem Septembrie 1915.

Noui directive ale Băncilor Engleze, în „Analele Statistice și Economice" Septembrie 1918.

Despre Unire, în „Neamul Românesc" 7 ș. 8 Martie 1919.

Controlul Valutei, București Mai 1919.

„*Cum trebue privită chestiunea valutei*", în „Jurnalul" 28 Mai 1919.

In chestia valutei, Măsurile luate în Franța București Mai 1919.

Valuta în Italia, în „Economia Națională" Iunie Iulie 1919.

Chestiunea Experților Contabili în România, La Librăria Stănciulescu B-dul Elisabeta, București 1919.

Casele de compensație. Propunere pentru înființarea unei case de compensație în România; în „Analele Băncilor" No. 1 Iulie 1919.

Casele de compensație în Elveția, în independența Economică anul II No. 21—24 din 1919.

Bilanțul Tip, din punct de vedere contabil economic și juridic. Tip. „Cartea Românească" Str. Paris 16, București 1920.

Cronica financiară asupra anului 1919 cu o privire asupra problemei valutare în arhiva pentru Drept și Politică Martie 1920 pag. 221.

Invățământul comercial în România, în Rev. „Comerț și Contab. Ian.-Feb. 1921.

Politica economică a băncilor după război, în Lupta Economică No. 1. 1921.

Capitalizare, în Lupta Economică No. 3 1921.